

KONGELIG RESOLUSJON

Nærings- og fiskeridepartementet
Statsråd: Odd Emil Ingebrigtsen

Ref.nr.:
Saksnr.: 20/1327
Dato: 29.05.2020

Forskrift om endringer i forskrifter fastsatt med hjemmel i deltakerloven og havressurslova

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår at Kongen i statsråd vedtar forslag til forskrift om endringer i forskrifter fastsatt med hjemmel i deltakerloven og havressurslova.

Bakgrunn for forslaget

Dette forslaget til forskriftsendringer har til hensikt å legge til rette for økt deltakelse i hvalfangst. Hvalfangstnæringen har i flere år vært i en vanskelig situasjon med færre fartøy som deltar og lavere totalfangst. Omsetningssituasjonen har i flere år vært preget av at antall kjøpere er redusert, og at det er få anlegg som tar imot hvalkjøtt. Etterspørselen etter kjøtt er etter det vi erfarer fortsatt til stede, og markedet fikk f.eks. i 2019 ikke tilført nok kjøtt til å dekke etterspørselen. En annen faktor er at de som har adgang til å delta i andre fiskerier i tillegg til hvalfangst, i stedet velger å delta i fiskerier som er mer lønnsomme. De betydelige kostnadene ved å rigge om fra vanlig fiskeri til hvalfangst forsterker også den krevende situasjonen. En ytterligere faktor som påvirker situasjonen i hvalfangstnæringen er at næringen står overfor et generasjonsskifte. Næringsaktører har derfor uttrykt bekymring for rekrutteringen i fangstleddet.

I lys av dette ba departementet i brev av 3. mars 2020 Fiskeridirektoratet om å utarbeide og sende på høring et forslag om endringer i regelverket for deltakelse i hvalfangst for å legge til rette for økt deltakelse. Departementet ønsket at det ble sett nærmere på det gjeldende vilkåret om tidligere erfaring fra hvalfangst, for å få delta. Det ble videre bedt om en vurdering av muligheten for å åpne opp for unntak fra kondemneringskravet i strukturvoteordningene for fartøy som skal ha hvalfangst som eneste driftsgrunnlag, noe som innebærer at det kan tillates gjeninnføring av tidligere kondemnerte fartøy for deltakelse i hvalfangsten, på tilsvarende måte som er gjort for rekefart, hvor situasjonen også er at det er få deltakere og lav aktivitet.

Gjeldende rett

Vilkårene for tildeling av tillatelse til å delta i hvalfangst fremgår av § 7-2 første og andre ledd i forskrift av 13. oktober 2006 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konsesjonsforskriften):

Tillatelse til å drive fangst av vågehval kan bare tildeles dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) Fartøyet må være registrert i merkeregisteret*
- b) Eier må være ført på blad B i fiskermanntallet*
- c) Eier må ha deltatt i fangst av vågehval med det omsøkte fartøyet i minst ett av de seks siste årene. Fiskeridirektoratet kan dispensere fra dette vilkåret dersom eier er forhindret fra å drive hvalfangst på grunn av politiske verv, eller dersom eier har anskaffet nytt fartøy til erstatning for fartøy som vedkommende har deltatt i fangst av vågehval med i minst ett av de siste seks år.*

Det kan gis tillatelse til fangst av vågehval selv om vilkåret i første ledd bokstav c ikke er oppfylt. Ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis i medhold av første punktum, skal det legges vekt på de faglige og tekniske forutsetningene for å drive hvalfangst. Det kan stilles vilkår om at en eller flere av mannskapet skal ha erfaring fra hvalfangst. Tillatelsen kan begrenses til å gjelde bestemte områder.

Det er i § 7-2 for øvrig også satt som vilkår for å delta i fangsten at eier og skytter må gjennomgå kurs, herunder skyteprøve. Kursene har sammenheng med de kravene som stilles til utøvelse av fangsten, herunder fremgangsmåten ved avliving av dyrene, jf. forskrift 31. mars 2000 nr. 312 om utøvelse av fangst av vågehval.

Den såkalte stedfortrederregelen i konsesjonsforskriften § 7-3 er også av interesse for saken:

Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfeller og på følgende vilkår gi tillatelse til å drive fangst av vågehval med stedfortreder:

- a) stedfortreder må være ført på blad B i fiskermanntallet*
- b) stedfortreder må ha deltatt i fangst av vågehval i minst to av de tre siste årene*
- c) stedfortreder må ha gjennomgått de kursene som Fiskeridirektoratet bestemmer.*

Fiskeridirektoratet kan dispensere fra vilkåret i første ledd bokstav b dersom det er nødvendig for at fartøyet skal kunne gjennomføre fangsten.

Gjeldende unntak fra kondemneringskravet for reketrålere fremgår av § 6 siste ledd i forskrift av 4. mars 2005 om strukturkvoteordning for havfiskeflåten:

§ 6. Vilkår for tildeling av strukturkvote

«Det kan gjøres unntak fra kravet om kondemnering av det uttatte fartøyet dersom fartøyet har eller tildeles reketråltillatelse, og ikke har eller tildeles andre spesielle tillatelser eller deltageradganger i medhold av deltakerloven kap. 2 og 3 eller bestemmelser fastsatt i medhold av disse. Fartøyet skal være registrert i Skipsregisteret, og det skal tinglyses at fartøyet ikke kan nyttes til fiske i henhold til annen spesiell tillatelse enn reketrålkonsesjon og heller ikke i henhold til deltageradgang.»

Om høringsforslaget og Fiskeridirektoratets vurderinger

Fiskeridirektoratet sendte forslag til endring av konsesjonsforskriften og strukturkvoteforskriftene for hav og kyst på høring den 19. mars 2020. Høringsfristen ble satt til 15. april 2020. Oppstart for hvalfangsten var 1. april, og departementet ba derfor om at det ble satt en kort høringsfrist på ca. 3 uker.

Fiskeridirektoratet mottok høringssvar fra Norges Fiskarlag, Norges Småkvallfangerlag, Sjømat Norge, Mattilsynet, Lofothval AS og Animal Welfare Institute.

Forslag om endringer i konsesjonsforskriften

Fiskeridirektoratet skriver i høringsbrevet at for å stimulere til økt rekruttering til hvalfangsten kan det være hensiktsmessig å lempe på kravet til tidligere deltakelse i hvalfangst. Det ble foreslått å stille vilkår om at eier eller en eller flere fra mannskapet skal ha erfaring fra hvalfangst i ett av de siste seks årene, slik at det ikke kreves at utelukkende eier selv må ha en slik erfaring, jf. gjeldende bestemmelser i § 7-2 annet ledd. Dersom eier ikke selv har slik erfaring, må det kunne dokumenteres at en eller flere av mannskapet har slik erfaring. Som et annet alternativ ble det foreslått at det stilles krav om erfaring, men uten noe tidsperspektiv. All erfaring må kunne dokumenteres.

Med unntak av *Animal Welfare Institute* er det bred enighet om at det kan være hensiktsmessig å endre erfaringskravet slik at det også kan tildeles hvalfangstillatelse om en eller flere av mannskapet har erfaring og eier ikke har dette. Dette vil sikre opprettholdelse av faglig kompetanse. Fiskeridirektoratet foreslår derfor en slik åpning. Det foreslås imidlertid ikke å endre tidshorisonten for aktiviteten, da det kan være viktig at erfaring fra hvalfangsten har skjedd noenlunde nært i tid.

Flere av høringsinstansene tar til orde for at det særlige vilkåret om erfaring for stedfortreder kan fjernes eller i det minste ikke være strengere enn erfaringsvilkåret etter § 7-2, som er i minst ett av de siste seks årene. Fiskeridirektoratet mener at det også for stedfortreder er viktig med erfaring, og anbefaler at det stilles samme krav til erfaring som etter § 7-2.

Det ble videre foreslått at bestemmelsen i § 7-2 annet ledd siste punktum om at tillatelse til å delta i fangst kan begrenses til visse områder, fjernes. Denne bestemmelsen har etter Fiskeridirektoratets vurdering aldri hatt noen realitetsbetydning. Høringsinstansene har ikke kommet med innvendinger mot dette.

Forslag om endringer i forskrift om strukturkvoteordning for havfiskeflåten og forskrift om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten

I høringsbrevet foreslås det at det gjøres unntak fra kondemneringskravet i strukturkvoteordningene for fartøy som skal delta i hvalfangst. Flere av høringsinstansene mener at det i utgangspunktet ikke bør tillates gjeninnføring av tidligere kondemnerte fartøy for deltakelse i hvalfangsten. Samtidig ser man at et fartøy som er tatt ut av fiske gjennom strukturordningen, kan representere en rimelig inngang til hvalfangstnæringen uten å pådra seg for høye utgifter siden det ikke kan benyttes til annen virksomhet enn rekefiske. Det fremheves også at unntaket i så fall må praktiseres strengt, blant annet for å hindre at useriøse aktører fortrenger dem som allerede er inne i næringen.

Fiskeridirektoratet er usikre på hvor stor effekt et unntak fra kondemneringskravet vil ha på rekrutteringen til hvalfangstnæringen. Imidlertid er det mulig at en ordning med unntak fra kondemneringskravet vil gjøre at enkelte er mer villige til å trekke ut mer egnede fartøy med sikte på å selge fartøy til kjøper som skal drive med hvalfangst eller selv benytte fartøyet i hvalfangst. Fiskeridirektoratet slutter seg til høringsinstansene syn om det bare unntaksvis bør gis unntak fra kondemneringskravet i forbindelse med tildeling av hvalfangsttillatelse. Dette innebærer at slikt unntak bare bør gis for fartøy som er godt egnet og utrustet til å drive hvalfangst med hensyn til blant annet håndtering av fangst og arbeidsforhold om bord. Dette innebærer at fartøyet også må ha gyldig fartssertifikat, oppdatert fartøyinstruks e.l., som kreves for vedkommende fiske- og fangstfartøy etter skipssikkerhetsloven av 16. februar 2007 med tilhørende forskrifter. Dette er også et vilkår for tildeling av ervervstillatelse, jf. § 8 i deltakerloven av 26. mars 1999 og § 3 i ervervstillatelsesforskriften av 7. desember 2012.

Fiskeridirektoratet foreslår at samme unntaksvilkår som gjelder for rekefiske, må gjelde her, det vil si at fartøyet som unntas kondemneringskravet, skal være registrert i Skipsregisteret, og at det skal tinglyses at fartøyet ikke kan benyttes til fiske i henhold til annen spesiell tillatelse enn tillatelse til hvalfangst og heller ikke i henhold til deltageradgang. På den måten vil fiskerimyndighetene ha oversikt over hvilke fartøyer dette gjelder, og et slikt krav vil også kunne motvirke at fartøyene senere kommer tilbake i annet fiske. Det foreslås derfor også at det settes vilkår om at fartøyene skal kondemneres når de ikke lenger benyttes i hvalfangst.

Ved innføring av unntak fra kondemneringskravet for fartøy som skal delta i hvalfangst mener Fiskeridirektoratet at vil det være naturlig å fastsette en slik unntaksbestemmelse både i forskriften om strukturkvoteordning for havfiskeflåten og forskriften om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten, da fartøy med adgang til å delta i hvalfangst størrelsesmessig er representert i begge grupper i dag.

Departementets vurderinger

Om endringer i konsesjonsforskriften

Departementet registrerer en gjennomgående positiv holdning i høringsinnspillene om intensjonen bak endringsforslagene, nemlig å tilrettelegge for økt deltakelse.

Departementet er enig i at forskriften bør endres slik at det ikke lenger er et krav om at eier av fartøyet har tidligere erfaring fra hvalfangst, men at det er tilstrekkelig at det kan dokumenteres at en eller flere av mannskapet har deltatt i hvalfangst i ett av de siste seks årene.

Departementet er enig med Fiskeridirektoratet i at det samme erfaringskravet må gjelde for stedfortreder for eier av fartøyet, slik at stedfortreder må ha erfaring fra hvalfangst i minst ett av de seks siste år. Dette innebærer en endring fra dagens krav om at stedfortreder må ha deltatt i hvalfangst i minst to av de tre siste årene.

Fiskeridirektoratet foreslo at bestemmelsen i § 7-2 annet ledd siste punktum om at tillatelse til å delta i fangst kan begrenses til visse områder, fjernes. Denne bestemmelsen har etter Fiskeridirektoratets vurdering aldri hatt noen realitetsbetydning. Høringsinstansene har ikke kommet med innvendinger mot dette, og departementet foreslår derfor at denne bestemmelsen fjernes.

Departementet støtter Fiskeridirektoratets forslag om at det ikke gis adgang til å dispensere fra erfaringsvilkåret og viser til at tidsperioden for erfaring er såpass lang som seks år. Innenfor dette tidsrommet bør det være mulig å oppfylle vilkårene uten dispensasjon. Skulle det likevel oppstå et generelt behov for en dispensasjonsmulighet, vil regelverket kunne justeres.

Departementet støtter også vurderingen av at stedfortreders erfaringsvilkår bør være lik vilkåret etter § 7-2, med erfaring fra hvalfangst i minst ett av de seks siste årene.

Om endring i strukturkvoteforskriften

Selv om flere av høringsinstansene mener at det i utgangspunktet ikke bør tillates gjeninnføring av tidligere kondemnerte fartøy for deltakelse i hvalfangsten, så er det en erkjennelse av at kondemnert fartøy kan representere en rimelig inngang til hvalfangstnæringen uten å pådra seg for høye utgifter. Det fremheves også at unntaket i så fall må praktiseres strengt, blant annet for å hindre at useriøse aktører fortrenger dem som allerede er inne i næringen. Avdelingen er enig i dette.

Utfordringene i hvalfangstnæringen i dag krever at forvaltningen vurderer løsninger og muligheter der det er hensiktsmessig. Departementet mener at disse fartøyene kan være en rimelig inngang for aktører som virkelig ønsker å drive hvalfangst. Derfor vil det være fornuftig å gjøre de

nødvendige tilpasningene i strukturkvoteforskriftene som tilrettelegger for at kondemnerte fartøy kan søke om dispensasjon for deltakelse i hvalfangsten.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r:

Forskrift om endringer i forskrifter fastsatt med hjemmel i deltakerloven og havressurslova fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Forskrift om endringer i forskrifter fastsatt med hjemmel i deltakerloven og havressurslova

Fastsatt ved kongelig resolusjon 29. mai 2020 med hjemmel i lov av 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 12 tredje ledd og med hjemmel i lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) § 14. Fremmet av Nærings- og fiskeridepartementet.

I

I forskrift 13.oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst m.v. (konsesjonsforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 7-2 første ledd bokstav c) skal lyde:

Eier eller minst en av mannskapet må ha deltatt i fangst av vågehval i minst ett av de seks siste årene. Det skal legges vekt på de faglige og tekniske forutsetningene for å drive hvalfangst.

§ 7-2 annet ledd utgår.

§ 7-2 tredje ledd, fjerde ledd og femte ledd blir nytt § 7-2 annet ledd, tredje ledd og fjerde ledd.

§ 7-3 første ledd bokstav b) skal lyde:

Stedfortreder må ha deltatt i fangst av vågehval i minst *ett* av de *seks* siste årene

II

I forskrift 4. mars 2005 nr. 193 om strukturkvoteordning m.v. for havfiskeflåten gjøres følgende endringer:

§ 6 siste ledd skal lyde:

Det kan gjøres unntak fra kravet om kondemnering av det uttatte fartøyet dersom fartøyet har eller tildeles reketråltillatelse *eller hvalfangsttillatelse*, og ikke har eller tildeles andre spesielle tillatelser eller deltageradganger i medhold av deltakerloven kap. 2 og eller bestemmelser fastsatt i medhold av disse. Fartøyet skal være registrert i Skipsregisteret, og det skal tinglyses at fartøyet ikke kan nyttes til fiske i henhold til annen spesiell tillatelse enn reketrålkonsesjon *eller hvalfangsttillatelse* og heller ikke i henhold til deltageradgang.

III

I forskrift om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten 7. november 2003 nr. 1309 gjøres følgende endringer:

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Det kan gjøres unntak fra kravet om kondemnering av det uttatte fartøyet dersom fartøyet har eller tildeles hvalfangsttillatelse, og ikke har eller tildeles andre spesielle tillatelser eller deltageradganger i medhold av deltakerloven kap. 2 og 3 eller bestemmelser fastsatt i medhold av

disse. Fartøyet skal være registrert i Skipsregisteret, og det skal tinglyses at fartøyet ikke kan nyttes til fiske i henhold til annen spesiell tillatelse enn hvalfangstillatelse og heller ikke i henhold til deltageradgang.

Gjeldende § 8 fjerde ledd blir nytt § 8 femte ledd og skal lyde:

Det kan settes vilkår for tildeling av strukturvote, når dette følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler.

IV

Forskriften trer i kraft straks.